

Teatrimärkmeid lehitsedes

Kummaski muusikateatris tuli lavale üks täismõõtu klassikaline ooper. Lõppedes jätab «Estonia» «Nõidküti» etendus vaatajasse hämmelduse ja «Vanemuise» «Sevilla habemeajaja» rõõmu, aga põhjus pole see, et teine on koomiline ooper.

Mõlema etenduse tinglikkusaste on küllaltki kõrge, ilmselt on nii Boris Tõnismäe kui ka Endrik Kerge lavastajana tahtnud teha teatraalset teatrit, mis ei järgi elu välist pilti (näipalju kui isendast tinglik ooperikunst seda üldse võimaldab), vaid... ah, mida siis?

«Nõidküti» mitte-nagu-elu lahendused näivad seismisi seisundeid ja tegevusloogikat sihilikult vältivat, mõneski stseenis, nagu pildi halbaenustav kukkumine või Kaspari hukk, on sündmustiku aren-

gut võimatu mõista. Ja — püüdlilikult ebarealistlikust lavategevusest ei sünni teatringlikkust, vaid kontsertlikkust. Lavastuse muusikiline põhi (dirigent Peeter Lilje) on tugev ja tänu sellele tekib vahetevahel ehtne elamuslikkus: avamängus, Agathe, Maxi ja Kaspari aariates, mida Mare Jõgeva või Helvi Raamat, Ivo Kuusk ja Teo Maiste või Mati Palm laulavad tõesti nauditavalt. Aga see on ikka spetsiifiliselt kontserdilik elamuslikkus.

Võib-olla oli lavastajal mingi üldisem idee, mis siis, et karaktereid-olukordi hülgav? Kahes esimeses vaatuses tekib aalooigiliste misantstseenide ja Tõnu Virve lakoonilise kujunduse koostööl teatud sürrealistlik atmosfäär, mis loob pünevuse seal, kus teos kõneleb mustadest jõududest, on aga vastuolus inimlikku soojust vahendavate stseenidega. III vaatuse lavastuslik võti on hoopis uus. Siin oleks tegu romantilise atribuutika päris vaimuka paroodiaga, kui saaks kuulata üksnes teksti ja mitte Weberi muusikat, mis usaldavalt jutustab vana muinasjututarkust. Lõbustuse asemel tekib piinlikkustunne, umbes nagu koolitunnis, kui käsitletakse luulet ja ikka leidub teravmeelitsejaid, kelle arust kõik värssid on tobedad. Nii et kui mingi teraviklik lavastusmõte algul ongi olnud, siis on see sihilikult muusikast üle astunud ja võib-olla just seepärast pole teda praegu etendusest võimalik välja lugeda. Veel üks tõestus, et ooperiteos ei paindu väljast pealesurutud raamidesse, muusikas endas peituv kontseptsioon segab...

M. Vadtmaa

artiklist

RH m. 207 6. sept. 1981